

Handläggare: Nina Mörman Aldunge
Telefon: 508 25 006

Till
Socialtjänstnämnden

Svar på skrivelse från Abdo Goriya (s) och Karin Rågsjö (v) om budgetunderskott och hög arbetsbelastning på Enheten för hemlösa

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.
2. Socialtjänstnämnden uppdrar åt förvaltningen att genomföra föreslagna åtgärder.

Dag Helin

Rita Kahn

Sammanfattning

En skrivelse från Abdo Goriya (s) och Karin Rågsjö (v) om budgetunderskott och hög arbetsbelastning på Enheten för hemlösa överlämnades vid socialtjänstnämndens sammanträde 2008-03-18 till förvaltningen för beredning.

Antalet aktuella personer på enheten ökar och prognosen i tertiäl 1 pekar på att ett budgetunderskott på minst 12 mnkr uppkommer 2008, trots att olika budgethållningsåtgärder vidtagits under de senaste åren. Förvaltningen föreslår med anledning av detta att en utomstående konsult anlitas för att göra en genomlysning av situationen på enheten med avseende på organisation, arbetssätt, in- och utflöde av ärenden och andra faktorer som påverkar ett ökande underskott. Utöver detta föreslår förvaltningen ett antal olika åtgärder genomförs och att uppdrag ges till olika enheter inom förvaltningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Individorienterade verksamheter.

Bakgrund

En skrivelse från Abdo Goriya (s) och Karin Rågsjö (v) om budgetunderskott och hög arbetsbelastning på Enheten för hemlösa överlämnades vid socialtjänstnämndens sammanträde 2008-03-18 till förvaltningen för beredning.

Skrivelsen i sammanfattning

Av skrivelsen framgår att Enheten för hemlösa redovisar ett underskott på 6,5 mnkr för verksamhetsåret 2007. Vidare framhålls i skrivelsen att personalen på enheten har i genomsnitt 38 ärenden per anställd medan genomsnittet i staden är ca 30 ärenden per anställd. ”Det administrativa arbetet gör att klienterna drabbas som konsekvens, till exempel får de ibland försörjningsstödet sent utbetalt.” Detta leder enligt skrivelsen ibland leder till bråk som är psykiskt påfrestande för personalen.

Med hänvisning till situationen på Enheten för hemlösa (Efh) efterfrågar Abdo Goriya och Karin Rågsjö en redovisning från förvaltningen hur man planerar att åtgärda underskottet och den tunga arbetsbördan.

Svar på skrivelsen

Vid en genomgång av klientregistret vid årets ingång 2007 fanns 807 personer aktuella på Enheten för hemlösa. Vid årsskiftet var antalet aktuella 865 personer d.v.s. en ökning med 58 personer. 291 personer aktualiserades och 223 avslutades under året. Bokslutet för 2007 redovisade ett överskridande med ca 6,2 mnkr främst för insatser som gäller boende och vård samt försörjningsstöd.

Trots färre LVM-placerade personer jämfört med 2006 blev kostnaderna 1,6 mnkr högre. Detta berodde på att dygnskostnaderna ökat samt på längre vårdperioder.

Orsaker till budgetöverskridandet 2007

Vid en analys i samband med bokslutet visade det sig att orsakerna till överskridandet för 2007 berodde på följande:

- Antalet klienter ökade under hösten 2007 med 50 personer främst på missbruksteamet och på försörjningsstödet (50 personer som enbart får tak över huvud medför en kostnad på 800 tkr för en månad). De övriga teamen hade en budget i balans.
- Nästan samtliga personer som länkats från Centralstations- och Flatenprojektet blev aktuella för insatser på Efh. Kostnaderna för härbärgesboenden ökade jämfört med 2006 med drygt 1,2 mnkr till 8,6 mnkr. En stor del av detta var kostnader för direktintag på TÖG.
- LVM-kostnaderna ökade med 1,6 mnkr 2007.
- Kostnaderna för försörjningsstödet fortsatte att öka, bl. a. på grund av att fler hemlösa var i behov av försörjningsstöd samt att det var fler yngre personer som blir aktuella och färre som får sjukersättning och pension. Kostnaderna för hemutrustning var höga under hösten 2007, eftersom ett stort antal personer hade fått försökslägenheter och saknat egen utrustning.

- Avgiftshöjningar skedde på institutioner och lönekostnaderna ökade utan pris- och lönekompensation.
- Ett stort antal personer hade fått försöks- och träningslägenheter under året, men de minskade kostnader som det medförde räckte inte för att kompensera det ökade antalet nya klienter. Inflödet var större än utflödet. Dessutom är inledningen på en klients rehabilitering ofta både mer personal- och kostnadskrävande än då klienten befinner sig i en avslutningsfas.
- Vissa tomgångshyror uppstod i samband med avvecklingen av blockförhyrningen på Vale, samt i glappet mellan personer som flyttade ut från Stegen och Monumentet (enhetens blockförhyrningar hos Stiftelsen Hotellhem) till försökslägenheter och nya hyresgäster flyttade in.
- Under 2007 tillkom också kostnader för säkerhet och bevakning.

Genomförda budgethållningsåtgärder under 2007

- Under 2007 fortsatte satsningen på arbetet med att överföra personer från institution till försöks- och träningslägenheter med boendestöd.
- Evidensbaserade utredningar anpassade till klienternas behov genomfördes för att undvika för snabba och felaktiga insatser.
- Alternativa lösningar, som är både kostnadseffektiva, men håller god kvalitet söktes.
- Genom ett utvecklingsarbete effektiviserades boendestödjarnas insatser så att fler klienter kunde få boendestöd än tidigare med samma personalbemanning.
- Satsning på arbetsrehabilitering/sysselsättning och utbildning i samverkan med Start/Jobbnätet m.m. gjordes.
- Samverkan mellan olika vårdgivare som Erstabacken, Hållpunkt, Statens Institutionsstyrelse m fl. Skyddsnetzets verksamhet minskade behovet av att köpa insatser i öppenvård samt förhindrade återfall i missbruk och hemlöshet.

Ärende- och kostnadsutvecklingen

Ärendeutvecklingen

Antalet ärenden började öka 2007. Ärendeökningen på Enheten för hemlösa har därefter fortsatt och uppgick till 890 personer vid månadskiftet mars/april 2008 fördelat på 742 män och 148 kvinnor. De nya ärendena är företrädesvis yngre personer med svåra missbruksproblem ofta i kombination med psykisk ohälsa, vilket fått som följd att kostnaderna för såväl vård som boende ökat. Kostnadsökningen har varit störst på missbruksteamet, som redovisar en kostnadsökning för köpt boende för första kvartalet 2008 jämfört med första kvartalet 2006 med 2,9 mnkr.

Antalet aktuella klienter på Enheten för hemlösa har under första tertialen 2008 ökat från 865 till 899. Enhetens mottagningsgrupp har gjort 250 tillhörighetsutredningar på personer som vänt sig till enheten. Av dessa har 62 (24,8%) blivit aktuella och resten hänvisats vidare till andra myndigheter. Det innebär att inflödet till enheten ökar. Antalet klienter som kunde hänvisas till andra myndigheter var tidigare högre.

Antalet aktuella ärenden på Enheten för hemlösa

2004-12-31	812
2005-12-31	828
2006-12-31	809
2007-12-31	865
mars 2008	890
april 2008	887

Antalet ärenden per handläggare är ca 35-40 ärenden på missbruksteamet, 90 ärenden på försörjningsstöd, 30 ärenden på det socialpsykiatriska stödteamet, 26 ärenden på kvinno-teamet och 150 ärenden på bidragshandläggarna. Ärendena är i flertalet fall personer med mycket tung problematik. Många har både missbruks- och psykiska problem och har varit dömda till rättspsykiatrisk vård m.m.

Kostnadsutvecklingen

En ökning av klientantalet medför också en ökning av kostnaderna. Det som främst påverkar periodens utfall negativt, är kostnader för försörjningsstöd, med en årsprognos på ett underskott på -2,6 mnkr samt kostnader för köpt vård och boende.

En jämförelse av vård- och boendekostnader för perioden januari - mars, ger en merkostnad 2008 på ca 4,6 mnkr, i förhållande till samma period 2007. Med prognos på helårseffekt för 2008 skulle detta i så fall betyda 18,4 mnkr i ökade kostnader 2008.

Kostnader första året för klienter (91st) som blev aktuella under tertial 1 2007

Behandling dygnet runt	423 416
Boende	2 628 204
Härbärge korttidsboende	1 318 066
Familjehem	251 559
Öppenvård	25 687
Summa:	4 646 932

Jämförelse av nettoresultat för vård och boende inom individ- och familjeomsorg

	2005	2006	2007
1311, Behandlingshem	9 767	7 213	9 329
1312, LVM	5 641	6 169	5 356
1313, Stöd och omvårdnadsboende	36 269	36 689	35 924
1314, Träningsboende	2 871	6 183	5 039
1316, Härbärge och korttidsboende	7 878	7 681	8 790
1319, Övr. boende	3 630	4 183	3 820
1321, Familjevård	3 161	2 382	2 967
1331, Öppenvård	1 373	1 884	1 984
Summa:	70 590	72 384	73 209

Kostnaderna för vård och boende har successivt ökat. Kostnaderna för LVM och stöd- och omvårdnadsboende minskade under 2007 medan kostnaderna för behandlingshem och härbärge/korttidsboende ökade.

Därtill kommer kostnader för försörjningsstöd. Den lägsta kostnaden för vård och boende för en hemlös klient som bor på akut-/korttidsboende (som är delvis anslagsfinansierade) under ett år är ca 0,17 mnkr. För 10 tillkommande klienter blir kostnaden lägst 1,7 mnkr.

Jämförelse av försörjningsstöd under januari - februari 2008

Verksamhetsår	Medelvärde	
	Hushåll	Kostnad
2005	303	1 686 500
2006	314	1 826 961
2007	329	2 039 818
2008	338	2 116 991

Kostnaderna för försörjningsstöd har ökat. En jämförelse under perioden januari-februari från 2005 visar att kostnaderna ökat varje år och att antalet personer med försörjningsstöd även ökat.

Antalet anställda

Antalet anställda

2005	73,38
2006	72,43
2007	73,63
2008	76,28

Antalet anställda på enheten har varit tämligen konstant under senare år. Under 2008 tillsattes fler boendestödjare på grund av att antalet tilldelade försöks- och träningslägenheter ökat.

Budgetramar

Enheten för hemlösa har för 2008 en nettobudget på 158,8 mnkr. Budgetramen har varit oförändrad under de senaste åren. 2006 tillskötts 11,5 mnkr för att enhetens budgetramar skulle komma i nivå med de kostnader som redovisades för 2005 då ett underskott på 12,7 mnkr uppkom. Trots denna budgetförstärkning uppkom ett underskott 2006 med ca 5 mnkr och 2007 med ca 6,1 mnkr.

Budgetramar för Enheten för hemlösa

År	Nettobudget i mnkr	Ökning/minskning i budgetramen i mnkr	Bokslut i mnkr	Budgetunderskott i bokslut i mnkr
2005	147,4	0	160,1	12,7
2006	158,9	11,5	163,9	5,0
2007	158,9	0	165	6,1
2008	158,9	0		Enligt prognos ca 12-18 mnkr

Det uppkomna underskottet 2005 berodde främst på ökade kostnader för äldre och funktionshindrade exempelvis för vård och boende genom Gamlebos tillkomst m.m. Direktintagen på härbärgen/akutboenden samt höjda avgifter för vård och boende har också inneburit ökade kostnader för enheten. Samtidigt har beläggningen blivit högre än budgeterat på många av förvaltningens boenden, vilket i sin tur har givit ökade intäkter. Förvaltningen har därför under årens lopp sammantaget redovisat en budget i balans. Det innebär att förvaltningen hittills kunnat täcka enhetens kostnadsökningar.

Budgetläget 2008

Budgetramarna innebär att alla enheter inom förvaltningen måste bära ökade pris- och löneökningar genom effektiviseringar.

Prognosen i tertial 1 pekar på ett underskott på ca 12,0 mnkr. Ytterligare kostnadsökningar kan inte uteslutas. Trots att organisationsförändringar gjorts, ett omfattande metodutvecklingsarbete skett, evidensbaserade arbetsmetoder införts och en rad olika budgethållningsåtgärder vidtagits på Enheten för hemlösa under de senaste åren har det inte gått att komma tillrätta med de årligt uppkomna budgetunderskotten.

Planerade åtgärder

Förvaltningen har i budget för 2008 ett minskat utrymme att kunna möta ofinansierade kostnader. För att kunna möta de kostnadsökningar som prognostiseras för 2008 och motverka att ett budgetunderskott uppkommer för förvaltningen som helhet föreslår förvaltningen i tertialrapport 1 att ett antal åtgärder genomförs. Vissa uppdrag ska genomföras av Enheten för hemlösa medan andra är av stadsövergripande karaktär och rör staden som helhet. En extern konsult ska därutöver anlitas för en genomlysning av ekonomi och verksamhet.

Uppdrag för Enheten för hemlösa

Utöver konsultuppdraget ska Enheten för hemlösa

- göra noggranna tillhörighetsprövningar på mottagningsgruppen och hänvisa så många som möjligt till andra myndigheter med stöd av gällande lagstiftning och antagna riktlinjer.

- utveckla samarbetet med Socialjouren för att direkt kunna hänvisa personer till annan myndighet.
- genomgång av de personer som är aktuella på missbruksteamet som är tänkbara för att gå vidare i ett mer självständigt boende. Individuell uppföljning ska göras i dessa ärenden med besök och samtal med handläggaren samt resonemang om alternativt boende.
- intensifiera arbetet för att undvika LVM-vård, särskilt för personer som tvångsomhändertagits åtskilliga gånger, och i stället arbeta för andra vård- och boendelösningar.
- säkerställa att biståndsbeslut är tidsbegränsade med kontinuerliga uppföljningar av handlingsplaner för att underlätta för klienterna att gå vidare till annan boendeform. Personer som inte trappar ner sitt missbruk eller fortsätter med kriminella livsföring samt som inte utnyttjar den personalkompetens som finns ska särskilt uppmärksammas.
- göra en genomgång av de personer som bor i andra kommuner i mer eller mindre permanenta boenden och utreda möjligheterna att begära överflyttning av ärendeansvaret
- avsluta ärenden när det är möjligt. Personer som bott i skötsamhet 1,5 år i försökslägenhet ska enligt Efhs interna regler kunna ta över kontraktet. Gränsen är enligt stadens riktlinjer för försöks- och träningslägenheter 1 år. Tiden i försöksboende bör därför kunna minskas i det fall klienten skött sitt boende utan anmärkningar. Detta skulle frigöra boendestödjarna så de kan ägna mer tid till dem som behöver boendestöd, speciellt inledningsvis. Det skulle även minska socialbidragskostnaderna.
- verka för att fler försöks- och träningslägenheter finns att tillgå och fler varianter av boendeformer så att boendeplaneringen kan anpassas till klientens aktuella omvårdnadsnivå.

Övriga uppdrag

- Ett uppdrag för hemlöshetsjouren, som enligt socialtjänstnämndens beslut ska inrättas, är att minska antalet oplanerade övernattningar på härbärgen och att särskilt uppmärksamma hemlösa som inte vill delta i planering och som har egen försörjning, men inte betalar för boendet.
- Undersöka om det ökade inflödet till Enheten för hemlösa har ett samband med ett ökat antal vräkningar på stadsdelsförvaltningarna och eventuellt aktualisera förslag till ändring av stadens riktlinjer så att stadsdelsnämndernas ansvar för personer som vräks utökas från 1 månad till exempelvis 12 månader efter vräkningen. Uppdraget kan ses som ett tilläggsuppdrag inom ramen för stabens pågående arbete i vräkningsfrågor.
- Undersöka om utvecklingen av ökade kostnader för hemlösa är densamma i staden som helhet.

Uppdrag till extern konsult

Med hänvisning till det ekonomiska läget på Enheten för hemlösa ska en utomstående konsult anlitas. Uppdraget blir att göra en analys med avseende på ekonomi, verksamhet och organisation enligt följande:

Ekonomisk analys av påverkbara och icke påverkbara kostnader i verksamheten

- budgetramar
- pris- och kostnadsökningar/andra faktorer som påverkar ekonomin

- förutsättningar för budgetbalans
- ”verktyg” för uppföljning och prognoser
- kostnadsutvecklingen .

Verksamhetsanalys för att klarlägga begränsningar och ramar som påverkar förutsättningarna för enhetens arbete

- organisation/struktur/bemanning
- ärendebelastning/ faktorer som påverkar in- och utflöde av ärenden
- administration och stödfunktioner.